

**Danmarks aktivitetsprogram
for
Det Europæiske Fattigdomsår 2010**

Indholdsfortegnelse

Forord.....	3
Udfordringerne i Danmark.....	4
Baggrund.....	6
Aktiviteterne i løbet af året	6
Dialog og samarbejde.....	10
Budget	11
Evaluering	12

Forord

Danmark er et af de lande i verden, hvor velfærden kommer flest til gode, og hvor uligheden er mindst. Men selvom velfærdssamfundet spænder et sikkerhedsnet ud under alle, er der alligevel borgere, der lever på kanten af samfundet. Det må og kan vi ikke acceptere. Alle skal have mulighed for at få et tilfredsstillende liv og alle skal have lige muligheder for at gøre brug af de tilbud, som findes i samfundet.

Det er kendetegnende for det danske samfund, at vi har et omfattende system af indkomstoverførsler og serviceydelser, som alle har adgang til. Hvor indkomstoverførslerne sikrer et midlertidigt eller varigt forsørgelsesgrundlag, kan serviceydelserne generelt bidrage til at styrke og udvikle den enkeltes personlige ressourcer. Myndighederne er forpligtet til at hjælpe den enkelte med at blive inkluderet i samfundet. Målet for den samlede indsats fra det offentlige er, at den enkelte borger bliver så selvhjulpne som muligt, kan tage vare på sit eget liv og får et job, der matcher den enkeltes evner og kompetencer - det giver frihed og selvværd.

Ansvar for at forebygge sociale problemer og social eksklusion ligger ikke alene hos den offentlige sektor. Vi har alle et medansvar for at tage vare på hinanden. Derfor er fattigdomsåret en anledning til også at sætte fokus på den indsats og det ansvar, som virksomheder, individer og ikke mindst frivillige sociale organisationer dagligt tager på sig.

Vi håber, at fattigdomsåret kan være med til at sætte yderligere fokus og skabe debat i den brede befolkning om mange forskellige faktorer, der har betydning for, om man lever på kanten af samfundet, og at vi sammen kan give alle en chance for at benytte sig af samfundets mange muligheder.

Det Europæiske Fattigdomsåret 2010 understreger, at en fælles europæisk indsats er et vigtigt skridt på vejen til at skabe resultater i de enkelte medlemslande og i hele Europa.

Karen Ellemann,
Indenrigs- og socialminister

Inger Støjberg
Beskæftigelsesminister og minister for ligestilling

Udfordringerne i Danmark

Danmark er et af de mest privilegerede lande i verden med høj velstand og med en fri og lige adgang for alle til det offentlige tilbud. Den danske velfærdsmodel sikrer alle et økonomisk sikkerhedsnet, hvor det offentlige kan træde til, hvis den enkelte borger har brug for hjælp.

Flere analyser viser, at Danmark er et af de mest lige samfund i verden. Ifølge tal fra OECD er Danmark det land i OECD, der har de laveste indkomstforskelle, og hvor andelen af befolkningen med relativ lav indkomst er mindst.

Fattigdom i Danmark handler om andet og mere end økonomi. Derfor er det væsentligt at se på fattigdom og social udstødelse i det danske samfund i et bredere perspektiv, som omfatter en både økonomisk, kulturel og social dimension.

I det lys må vi erkende, at Danmark stadig har udfordringer: Nogle borgere har fortsat svært ved at begå sig i det danske samfund, vanskeligt ved at få fodfæste på arbejdsmarkedet og med at benytte sig af de mange muligheder og tilbud. Alle borgere i Danmark skal have mulighed for at indgå i sunde sociale relationer, at få en kompetencegivende uddannelse og opnå evne og vilje til at forsørge sig selv.

Derfor skal der være fortsat opmærksomhed på det forebyggende aspekt i indsatsen, så vi undgår at mennesker kommer i vanskeligheder. Samtidigt skal der være opmærksomhed på at hjælpe udsatte og resourcesvage grupper tilbage til samfundet og på arbejdsmarkedet.

Der skal sættes ind med en bredspektret indsats. Det er nødvendigt at forholde sig til både sociale sundheds-, beskæftigelses-, uddannelses- og integrationsmæssige aspekter. Indsatsen er således mangesidig, og det er en væsentlig udfordring at koordinere de mange tiltag, så der opnås klare og målbare resultater.

Bekæmpelse af fattigdom og social udstødelse er et fælles ansvar, der kræver involvering af alle aktører: Politiske beslutningstagere på nationalt niveau, kommuner, regioner, virksomheder og interesseorganisationer samt den frivillige verden. Hver part skal bidrage til sin del af indsatsen, så den sker bredt på tværs af fag- og sektorgrænser.

Det er afgørende at borgere, der modtager overførselsindkomster eller dagpenge, hurtigst muligt kommer i job. En plads på arbejdsmarkedet giver foruden det nødvendige forsørgelsesgrundlag adgang til styrkede sociale relationer og netværk. Det er specielt vigtigt at nå de svageste ledige, der er særligt sårbare for permanent at miste kontakten til arbejdsmarkedet. Denne udfordring kræver et tæt samspil med alle relevante aktører på området, særligt i en tid, hvor konjunkturerne går den forkerte vej. Også i de kommende år skal der sættes massivt fokus på at gå i dialog med alle relevante parter om at finde løsninger, der passer til den enkelte borger, der står uden job, samtidigt med, at vi skal finde nye alternative veje til at fastholde eller hjælpe udsatte borgere tilbage til beskæftigelse.

Det er vigtigt at styrke folkesundheden gennem en aktiv indsats på forebyggelsesområdet. Det gælder alle samfundsgrupper og alle aldersgrupper. Især bør også børns helbred beskyttes i

forhold til rygning, dårlig kost og for lidt motion. Desværre kan det konstateres, at en sund livsstil ikke er slået nok igennem blandt den del af befolkningen, der har den korteste uddannelse, blandt arbejdsløse, blandt førtidspensionister og blandt kontanthjælpsmodtagere. En væsentlig forudsætning for bedre sundhed blandt disse grupper er en ændring af deres generelle livsomstændigheder.

Gode kvalifikationer er grundlaget for, at den enkelte kan klare sig i samfundet. En vigtig forudsætning i forebyggelsen af social udstødelse og fattigdom er derfor, at en voksende andel af en ungdomsårgang gennemfører en ungdomsuddannelse. Derudover er der en særlig udfordring i forhold til de to-sprogede og de socialt udsatte børn, hvor der er behov for en målrettet undervisningsmæssig indsats. Endelig er der behov for at sikre mulighed for omskoling og opkvalificering via voksen- og efteruddannelse.

Kommunerne har i dag en central rolle som ansvarlige for den borgernære sociale indsats og for at forebygge social eksklusion. Ansatte i kommunernes socialforvaltninger, pædagoger, skolelærer, sundhedsplejersker og lærere har ofte indblik i den enkelte borgers situation. Samtidigt er kommunernes forvaltninger i besiddelse af mange vigtige informationer om kommunens borgere generelt. Derfor er det nærliggende, at kommunerne fokuserer på, hvor de mere aktivt kan kortlægge hvilke borgere, der har brug for hjælp på den ene eller den anden måde. På denne baggrund bliver det muligt for kommunalbestyrelsen at prioritere og fastsætte mål for bekæmpelse af fattigdom og social eksklusion, gennemføre effektive indsatser og følge op i forhold til målene.

Det danske velfærdssystem må ikke blive en sovepude, der fritager den enkelte fra at løfte sit personlige og sociale ansvar. Det frivillige foreningsliv og frivillige arbejde i Danmark udgør et givende og vigtigt supplement til indsatsen fra det offentlige. Det er tegn på, at der udvises socialt ansvar. Også mange virksomhedsledere viser interesse for at inkludere mennesker på kanten af arbejdsmarkedet. Det er en anden form for socialt ansvar, som også er vigtig i indsatsen mod social eksklusion.

Endelig har det enkelte menneske et personligt ansvar for sig selv og sine, når det gælder om at forebygge og bekæmpe fattigdom og social udstødelse – og for at benytte sig af de muligheder, der rent faktisk er i det danske samfund.

Baggrund

Det er besluttet, at 2010 er EU's år for bekæmpelse af fattigdom og social udstødelse. I forbindelse med Danmarks godkendelse af forslaget om et fattigdomsår, gav regeringen udtryk for følgende holdning:

"Det er regeringens holdning, at det er særdeles vigtigt for den enkelte og samfundet at hjælpe personer i risiko for social eksklusion med at vinde og fastholde fodfæste i samfundet og på arbejdsmarkedet. Regeringen kan derfor tilslutte sig udkastet til beslutning om at gennemføre et europæisk år i 2010 for bekæmpelse af fattigdom og social udstødelse."

Danmark har dermed forpligtet sig til at koordinere og gennemføre nationale, regionale og lokale aktiviteter i løbet af 2010, der sætter fokus på bekæmpelse af social eksklusion og bekæmpelse af fattigdom.

Aktiviteterne i løbet af året

Aktivitetsprogrammet omfatter aktiviteter, der bliver iværksat i løbet af året. De udspringer alle af samarbejdet mellem styregruppen, følgegruppen og de mange andre involverede aktører, der har været og vil blive inddraget i forberedelserne og afviklingen af aktiviteter i forbindelse med fattigdomsåret.

Formidling

Fattigdomsåret skal fremme det fælles ansvar for at bekæmpe fattigdom og fremme sammenhængskraften i samfundet. Formålet er blandt andet at skabe debat om, hvordan alle aktører kan bidrage med indsatser til bekæmpelse af fattigdom og social udstødelse. Oplysning og formidling er derfor helt afgørende og en central aktivitet i sig selv i løbet af året. Kommunikationsindsatsen skal være målrettet oplysning til særlige grupper og til den brede offentlighed.

Der vil blive etableret en hjemmeside, der skal fungere som samlingspunkt for information om fattigdomsåret. Udover forskellige informationer og oplysning af faktuel karakter skal der være information om aktiviteter, igangværende indsatser og mulighed for at få inspiration til arbejdet og evt. danne samarbejdsrelationer på tværs af organisationer, myndigheder mv. På hjemmesiden vil der også være oplysninger om ansøgningspuljerne. Åbenhed og lettilgængelige oplysninger i et letforståeligt sprog skal kendetegne de mange enkeltstående aktiviteter. Det er helt centralt, at formidlingen sker under hensyntagen til målgruppernes muligheder og ressourcer og at kønsperspektivet indtænkes.

Hjemmesiden skal tillige indrettes bedst muligt i forhold til personer eller grupper med særlige behov. Hjemmesiden skal overholde Statens retningslinjer for tilgængelighed svarende til WCAG version 2, AA.

Fælles landsdækkende initiativer

En del af aktiviteterne retter sig bredt mod befolkningen eller større grupper i befolkningen. Aktiviteterne skal sikre information og oplysning om aktiviteter i løbet af året og sætte fokus på det personlige ansvar. De landsdækkende aktiviteter skal sprede budskabet om bekæmpelse af fattigdom og social udstødelse bredest muligt og bliver udviklet i et samarbejde mellem styregruppen, følgegruppen og evt. andre relevante parter. Styregruppen skal spille en afgørende og synlig rolle for disse initiativer. I forhold til aktiviteter, der retter sig bredt mod befolkningen, er det et mål at sikre maksimal tilgængelighed for alle, herunder personer med handicap. Kønspektivet skal indtænkes i aktiviteterne.

Generelle aktiviteter i forbindelse med fattigdomsåret:

- Opstarts- og afslutningsevent for at skabe national opmærksomhed om EU's Fattigdomsår 2010.
- Lancering af en hjemmeside med information om året og om aktiviteter fra ministerier og civilsamfund. På hjemmesiden vil det være muligt at henvende sig til styregruppen med forslag til debat og emner i løbet af året.
- Udgivelse af en pjece med relevante nøgletal.
- Informations- og debatmateriale om bekæmpelse af fattigdom og social udstødelse målrettet hhv. offentlige myndigheder, sociale- og frivillige organisationer, undervisningssektoren og særligt udsatte grupper.
- Udgivelse af en pjece med livshistorier om borgere, der ved egen eller andres hjælp igen er blevet inkluderet i samfundet
- Udskrivelse af en konkurrence om en prisopgave om det inkluderende samfund.

Regeringens initiativer

I de seneste år har regeringen iværksat en lang række initiativer og projekter med henblik på at modarbejde tendenser til social eksklusion og fattigdom og til generelt at hjælpe udsatte og ressourcetsvage grupper i samfundet. Initiativerne tager udgangspunkt i et bredt spektrum af faktorer på det sociale-, beskæftigelsesmæssige, sundhedsmæssige, uddannelsesmæssige og integrationsmæssige område, der har betydning for, om man som borger har mulighed for at være fuldt inkluderet i samfundet. Denne linje skal fastholdes i løbet af fattigdomsåret.

Den danske regering prioriterer fattigdomsåret og ønsker at benytte det til at sætte yderligere fokus på det brede spektrum af allerede iværksatte og planlagte indsatser. Aktiviteterne i fattigdomsåret skal spille sammen med regeringens planlagte aktiviteter.

- Regeringens hjemløsestrategi
- Det Fælles Ansvar II – Regeringens handlingsprogram for de svageste grupper
- Mere helhed og sammenhæng i indsatsen for psykisk syge mennesker på tværs af sektorer og myndigheder

- Barnets Reform
- Den videre implementering af borgerstyret personlig assistance på handicapområdet
- Den nationale handlingsplan for forebyggelse
- Udmøntningen af puljen: Styrket sundhedsindsats for socialt udsatte og sårbare grupper
- Modelprojekter om lighed i sundhed - Om sundhed og forebyggelse i gruppen af de socialt mest udsatte alkohol- og stofmisbrugere og hjemløse
- Regeringens strategi til at bekæmpe negativ social arv, "Lige muligheder for alle børn"
- Reform af pædagog- og læreruddannelsen, som bl.a. vil sikre, at nyuddannede pædagoger og lærere har viden om sprogstimulering og undervisning af tosprogede elever
- Forberedende voksenundervisning som er led i regeringens samlede målsætning om at give alle borgere lige muligheder for uddannelse
- Velfærdsreformen med blandt andet indsatser for at nedbringe ledigheden og for at få flere indvandrere og efterkommere i arbejde
- "NY CHANCE TIL ALLE", der skal hjælpe langvarige kontant- og starthjælpsmodtagere tilbage til arbejdsmarkedet
- En fornyet firepartsaftale indgået med arbejdsmarkedets parter om områder med gode beskæftigelsesmuligheder

Virksomheder, organisationer og lokale aktørers initiativer

I løbet af året bliver der gennemført en lang række initiativer af NGO'er på landsdækkende, regionalt og lokalt niveau. En del af initiativerne finansieres efter indstilling fra den nationale styregruppe.

Aktører kan søge hel eller delvis finansiering af initiativerne, men kan selvfølgelig også selv igangsætte projekter for egne midler. Der oprettes en samlet oversigt over aktiviteter i løbet af året – både aktiviteter i dette aktivitetsprogram og aktiviteter gennemført uden for aktivitetsprogrammet.

Aktiviteterne kommer til at omfatte oplysning, information, analyse, udredning, debat, dialog eller samarbejde om fattigdom og social udstødelse. Der bliver foretaget en vægtning af ansøgningerne med henblik på, at sikre at initiativerne dækker bredt i forhold til de udfordringer, der er i Danmark, jf. aktivitetsprogrammets beskrivelse af nationale udfordringer. Desuden prioriteres ansøgninger, der sigter mod at skabe varige samarbejdsrelationer på tværs af forskellige interessegrupper.

Lokale aktører, myndigheder, virksomheder og organisationer vil få mulighed for at søge midler i tre puljer til at gennemføre projekter og aktiviteter i forbindelse med EU's år for bekæmpelse af fattigdom.

Fælles for puljerne er, at projekterne for at komme i betragtning til midler, skal sætte fokus på at fremme social inklusion med afsæt i mindst en af de følgende dimensioner: det sociale sundhedsmæssige, beskæftigelsesmæssige, uddannelsesmæssige eller integrationsmæssige område.

Projekterne og aktiviteterne kan have karakter af oplysende og debatskabende arrangementer, undersøgelser eller forsøgsprojekter med konkrete initiativer til bekæmpelse af social eksklusion.

Det er et krav, at projekterne opstiller klare målsætninger, der gør det muligt at evaluere projekterne efterfølgende. Det skal fremgå klart, hvilken målgruppe projekterne henvender sig til samt i hvilken grad kønsperspektivet er indarbejdet.

Midlerne fra puljen vil blive fordelt under hensyn til, at de forskellige fokusområder så vidt muligt repræsenteres i form af projekter eller aktiviteter.

Der kan søges indenfor 3 puljer:

Pulje A:

Lokale projekter og aktiviteter i kommuner og regioner.

Puljen kan søges af kommuner og regioner til projekter og aktiviteter, der har til formål at iværksætte nye aktiviteter, der bekæmper social eksklusion indenfor kommunens eller regionens geografiske område. Der kan søges støtte til projekter eller aktiviteter, hvor den væsentligste bestanddel består i kommunens eller regionens arbejde med at fremme inklusion på tværs af sektorer. Projekterne forudsætter 50 procents medfinansiering, og der vil være et særligt fokus på fastlæggelse af lokale indikatorer for fattigdom og social eksklusion og løsninger til at følge op på dem.

Puljen uddeles i portioner på op til 200.000 kr.

Der bliver uddelt op til 1 million kr. fra pulje A.

Pulje B:

Lokale projekter og aktiviteter af lokale organisationer, der udfører frivilligt socialt arbejde.

Puljen kan søges af lokalt baserede frivillige organisationer, der udfører frivilligt socialt arbejde, det vil sige enten lokale afdelinger af landsdækkende frivillige organisationer eller organisationer, der kun eksisterer i det givne lokalområde. Der kan søges støtte til konkrete projekter eller aktiviteter, der er egnede til at fremme inklusion i samfundet og består af samarbejde på tværs af sektorer, herunder mellem frivillige aktører og virksomheder. Der kræves ikke medfinansiering til pulje B.

Puljen uddeles i portioner af op til 100.000 kr.

Der bliver uddelt op til 1 million kr. fra pulje B.

Pulje C:

Lokale oplysende og debatskabende arrangementer

Puljen kan søges af privatpersoner eller organisationer, som eksempelvis uddannelsesinstitutioner og arbejdspladser, til at arrangere oplysende og debatskabende arrangementer, der har til formål at finde egnede metoder og initiativer til at fremme inklusion i samfundet, herunder fremme af virksomheders sociale ansvar, den enkelte borgers personlige ansvar for sine medmennesker i relation til bekæmpelse af social eksklusion. Pulje C forudsætter ikke medfinansiering.

Puljen uddeles i portioner af op til 25.000 kr.

Der bliver uddelt op til 300.000 kr. fra pulje C

Alle ansøgninger vil blive behandlet af styregruppen, der udvælger og indstiller projekter til støtte.

Tidsplan:

Ansøgningsmateriale og indkaldelse af ansøgninger offentliggøres: primo november 2009.

Frist for ansøgninger: 1. december 2009

Udvælgelse af projekter: Primo januar

Tildelingsperiode: Januar 2010 – 31. december 2010

Betingelser:

Tilskudsmodtagere er underlagt Indenrigs- og Socialministeriets betingelser for tilskudsmodtagere, der kan ses på: <http://www.ism.dk/Puljer/Sider/Start.aspx>

Dialog og samarbejde

Gennemførelse af aktiviteter i forbindelse med EU's fattigdomsår kræver samarbejde på mange forskellige niveauer og mellem mange og meget forskelligartede parter. Der har gennem de seneste år været en stadigt større tendens til samarbejde på tværs af de forskellige fag og sektorer, og i løbet af året er det målet at sætte endnu mere samarbejde i gang. Som et konkret eksempel på denne samarbejdsform inviterede styregruppen for EU's Fattigdomsår 2010 i juni 2009 en række centrale NGO'ere til et møde om udformningen af det nationale aktivitetsprogram.

I forbindelse med afvikling af året er der nedsat en styregruppe med repræsentanter fra:

- Indenrigs- og Socialministeriet (formand)
- Beskæftigelsesministeriet
- Undervisningsministeriet
- Ministeriet for Flygtninge, Indvandrere og Integration
- Ministeriet for Sundhed og Forebyggelse

Styregruppen har til opgave at udarbejde det nationale program for fattigdomsåret, der beskriver de aktiviteter, der skal afvikles i løbet af 2010. Styregruppen har endvidere ansvaret for afviklingen af aktivitetsprogrammet i år 2010, uddeling af puljemidler til regionale og lokale aktiviteter og for at følge op på projekter og aktiviteter i år 2011.

Herudover er der nedsat en rådgivende følgegruppe bestående af:

- Landsorganisationen i Danmark
- Dansk Arbejdsgiverforening
- FTF
- Kommunernes Landsforening
- Danske Regioner
- European Anti Poverty Network
- Danske Handicaporganisationer
- Rådet for Socialt Udsatte
- Børnerådet
- Frivilligrådet
- Statens Institut for Folkesundhed
- Rådet for Voksen- og Efteruddannelse
- Rådet for Etniske Minoriteter
- Dansk Flygtningehjælp
- Det nationale netværk af virksomhedsledere

Følgegruppen skal sikre, at civilsamfundets interesser inddrages og indgår i afviklingen af året. I løbet af året vil der blive lejlighed til at sætte fokus på fattigdom og social udstødelse og dermed også etablere helt nye samarbejdsfora. Det kan være mellem organisationer, foreninger, virksomheder og private, som fx ikke tidligere har arbejdet sammen. Det kan være i helt nye netværk. Eller det kan være i konkrete projekter, hvor både centrale myndigheder, organisationer og enkeltpersoner bliver inddraget.

Målet er, at flere af disse samarbejdsrelationer består også efter 2010. Alle aktiviteter skal omhandle fattigdom og social udstødelse i en eller anden form. Det giver god mulighed for at arbejde på tværs og på nationalt såvel som på lokalt plan. Samtidig skal en række større landdækkende fællesaktiviteter bruges som middel til at inddrage forskellige parter på flere niveauer. Dialogen bliver bredt ud, så den ikke kun sker på tværs af myndigheder eller organisationer, men også direkte mellem mennesker. Der bliver derfor holdt debatarrangementer, møder og seminarer, hvor mennesker kan mødes og meninger brydes.

Bekæmpelse samt forebyggelse af fattigdom og social udstødelse forudsætter vilje til nytænkning, dialog og samarbejde.

Budget

Budget for EU's år for bekæmpelse af fattigdom og social udstødelse:

Indtægt:	
EU-midler	1,3 mio. kr.
Dansk medfinansiering	3,0 mio. kr.
I alt	<u>4,3 mio. kr.</u>
Udgifter	
Centrale initiativer	1,9 mio. kr.
Evaluering	0,1 mio. kr.
Pulje A	1,0 mio. kr.
Pulje B	1,0 mio. kr.
Pulje C	0,3 mio. kr.
I alt	<u>4,3 mio. kr.</u>

Evaluering

Effektmål for fattigdomsåret 2010

Effekten af den landsdækkende kampagne vil blive evalueret. Herudover vil det europæiske fattigdomsår i Danmark blive målt på følgende mål:

- At 250.000 personer i Danmark har hørt om det europæiske fattigdomsår ved udgangen af 2010.
- At der udarbejdes minimum 10 offentligt tilgængelige "produkter" (hjemmeside, publikationer, kampagnemateriale mv.) om bekæmpelse af fattigdom og social udstødelse i forbindelse med det europæiske fattigdomsår.
- At minimum 20 organisationer og minimum 500 enkeltpersoner deltager i konferencer i forbindelse med det europæiske fattigdomsår.

Styregruppen udvælger en evaluator, der skal gennemføre den samlede evaluering af året efter nærmere anvisning fra styregruppen.